

KIERRÄTYSALIAS - SANASELITYSPELI

7.-9.lk

Nyt testataan jätetietämystä!

Pelin kulku:

Sanaselityspelissä on kortteja, joissa kussakin on jokin jätteisiin tai kierrätykseen liittyvä sana. Oppilaat selittävät toisilleen pareittain tai ryhmässä vuorollaan sanoja ja toiset arvaavat. Esimerkiksi, sana on biojäte, selitys "Tällaisia ovat banaaninkuoret ja muut ruuantähteet".

Selitettäviä sanoja:

biojäte, kuivajäte, kartonginkeräys, kierrätys, kirpputori, lajittelu, kompostori, vaarallinen jäte, SER (sähkö- ja elektroniikkaromu), sekajäte, pienmetalli, lasinkeräys, jäteauto, jätteidenkäsittelyalue, paperinkeräys, puutarhajäte, bioetanoli, kompostointi, biohajoava muovipussi, lajitteluohje, kertakäyttöastia, hyötykäyttö, raaka-aine, hyötyjätepiste, roska, seosaine, jäteastia, metalliromu, joutsenmerkki, luonnonvara jne...

Tarvikkeet:

- sana-kortit
- opettajalle avuksi sanojen selitykset

Aika: 10 minuutista eteenpäin

KIERRÄTYSALIAS - SANASELITYSPELI

7.-9.lk

Oikeat vastaukset

Opettajalle lista sanoista esimerkkiselityksineen:

Biojäte = Biojätteisiin kuuluvat ruokajätteet.

Kuivajäte = Jätejäte, joka ei sisällä biojätettä. Siis sekajäte – biojäte = kuivajäte!

Kartonginkeräys = Tähän lajitellaan huuhdellut ja kuivat kartonkipakkaukset (maitotölkit, munakennot ym.)

Kierrätys = Kun jätteet käytetään uudelleen uusina tuotteina tai tuotteiden raaka-aineena, puhutaan tästä.

Myös tällaisia keskuksia on.

Kirpputori = Itselle tarpeeton tavara voi löytää täällä uuden kodin.

Lajittelu = Jotta jätteitä voidaan käyttää hyödyksi, ne täytyy erotella toisistaan esimerkiksi materiaalin mukaan.

Kompostori = Kotipihaan voidaan biojätteet kompostoida tällaisessa.

Vaarallinen jäte = Voi aiheuttaa erityistä vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

SER (Sähkö- ja elektroniikkaromu) = Kaikki verkkovirralla, akuilla tai paristoilla toimivat laitteet.

Sekajäte = Kuivajätettä jonka mukana on biojäte. Siis biojäte + kuivajäte = sekajäte!

Pienmetalli = Kerätään hyötyjätepisteissä, mm. säilyketölkit, foliot, kattilat, tyhjät maalipurkit ym.

Lasinkeräys = Tähän vain pakkauslasi eli mm. hillopurkit ja pantittomat lasipullot. Ei posliinia, juomalaseja ym.!

Jätteidenkäsittelyalue = Paikka, jossa otetaan vastaan lähes kaikenlaisia jätteitä.

Paperinkeräys = Tähän laitetaan "Mitä postiluukusta tulee!" siis mm. sanomalehdet.

Puutarhajäte = Risut, lehdet, ruohonleikkuujäte ym. Jos puutarhajätteitä ei voi käsitellä omalla pihalla, ne tulee viedä jätteidenkäsittelyalueelle.

Haravointijäte = Puutarhajäte joka ei sisällä risuja.

Bioetanoli = Biojätteestä valmistetaan bioetanolia liikennepolttoaineen lisäaineeksi.

Kompostointi = Ympäristöystävällinen tapa hyödyntää biojätteet omalla pihalla.

Biohajoava muovipussi = Biojätteet kannattaa pakata mieluummin muovipussiin tai sanomalehteen kuin tähän.

Kompostoriin menevät biojätteet voi kuitenkin pakata tähän.

Lajitteluohje = Helpottaa jätteiden oikeaoppista lajittelua esimerkiksi roskikseen kiinnitettynä.

Kertakäyttöastia = Näiden sijaan kannattaa käyttää kestäviä posliiniastioita.

Raaka-aine = Jätteet eivät ole roskaa, vaan materiaalia!

Hyötyjätepiste = Asukkaita varten järjestettyjä paikkoja jossa on mm. paperin-, lasin- ja metallinkeräysastiat.

Roska = Saattaa olla jonkun toisen aarre!

Seosaine = Tätä laitetaan kompostiin jotta se toimisi paremmin

Jäteastia = Roskis

Metalliromu = Keräysmetallit jotka eivät mahdu pienmetallin keräysastiaan. Esimerkiksi polkupyörä.

Joutsenmerkki = Pohjoismainen ympäristömerkki, kertoo tuotteen olevan ympäristön kannalta parhaiden joukossa

Luonnonvara = Kaikki luonnossa oleva, mitä ihminen pystyy käyttämään hyödyksi

KIERRÄTYSALIAS - SANASELITYSPELI

7.-9.lk

Oikeat vastaukset

Opettajalle lista sanoista esimerkkiselityksineen:

Kaatopaikka=Paikka, johon hyödynnettäväksi kelpaamattomat jätteet loppusijoitetaan.

Jätevoimala=Laitos, jossa jätteet poltetaan ja energiahyötykäytetään.

Hyötyjäte=Jäte, joka päätyy hyödynnettäväksi. Esim. sanomalehdet ja muut paperijätteet ovat hyötyjätteitä, kun niistä tehdään uutta paperia.

Jätteenpolto=Polttokelpoinen seka- ja kuivajäte poltetaan, ja poltosta saatu energia käytetään hyödyksi. Seka- ja kuivajätettä ei saa polttaa kotona.

Energiahyötykäyttö=Jäte poltetaan ja siitä saatu energia käytetään hyödyksi energiana. Esim. Kiertokapulan alueella seka- ja kuivajätteet poltetaan, ja siitä saatu energia käytetään hyödyksi kaukolämpönä ja sähkönä Hyvinkään ja Riihimäen alueella.

Uusiotuote=Jätteestä tehdystä raaka-aineesta valmistettu uusi tuote.

Jälkikompostointi=Biojäte kompostoidaan kompostorissa niin, että se näyttää etäisesti mullalta. Tämän jälkeen sen voi siirtää pois kompostorista jälkikompostoitumaan, kunnes kompostoituneesta massasta ei ole erotettavissa mullan lisäksi mitään muuta (biojätettä).

Jätekatos=Jäteastiat on varsinkin kerrostalojen pihossa sijoitettu jätekatoksiin.

Kaatopaikkakaasu=Jos biojätettä on sijoitettu kaatopaikalle, hapettomissa olosuhteissa se mädäntyy ja tuottaa kaatopaikkakaasuja. Kaatopaikkakaasut nopeuttavat ilmastonmuutosta.

Kiertokapula=Jätehuolto-yhtiö 12 kunnan alueella

Keräyspiste=Paikka tai jäteastia, jonne jätettä saa jättää, tai jossa sitä otetaan vastaan.

Tuottajavastuu=Joidenkin tavaroiden tuottajat ovat vastuussa tavaran jätehuollosta. Esimerkiksi kaikki sähkölaitteiden tuottajat vastaavat sähkölaitteiden jätehuollon järjestämisestä niin, että se on meille kuluttajille helppoa ja maksutonta.

Mädäntyminen=Jos biojäte ei esim. liian ilmatiiviissä kompostorissa kompostoitaisessa tai kaatopaikalle sijoitettaessa saa happea, se mädäntyy.

Jätehuolto=Jätteiden huolehtiminen ja hyödyntäminen siitä eteenpäin, kun tavarasta tulee jätettä.

Käsittely=Toimenpiteet, joita jätteelle tehdään sen jälkeen, kun se on kerätty erikseen, mm. jätteen poltto, loppusijoitus, uusiokäyttö jne.

Havarointijäte=Puutarhasta tulevaa jätettä: lehtiä, käpyjä, omenapuun omenoita, nurmikkoa, yms.

Rakennusjäte=Rakentamisessa syntyvää jätettä: levyjä, lautoja, tiiltä, villaa jne.

Polttokelpoinen jäte=Jätteenpolttolaitokselle kelpaavaa energiahyödyntämiseen soveltuva jätettä.

Kaatopaikkajäte=Hyödynnettäväksi kelpaamatonta jätettä, joka sijoitetaan kaatopaikalle.

Materiaalihyötykäyttö=Jäte käytetään hyödyksi uuden materiaalin valmistuksessa.

Ympäristölupa=ympäristöviranomaisen myöntämä lupa, joka tarvitaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan.

KIERRÄTYSALIAS - SANASELITYSPELI

7.-9.lk

Oikeat vastaukset

Opettajalle lista sanoista esimerkkiselityksineen:

Pilaantunut maa=haitallisten aineiden (esim. öljy, raskasmetallit) saastuttama maa

Loppusijoitus=Kaatopaikalle sijoittaminen. Kaatopaikka on osalle jätteistä lopullinen sijoituspaikka.

Jätelaki=Jätehuoltoa Suomessa ohjaava laki

Jätteenkuljetus=Jäteastioiden tyhjennys ja kuljettaminen käsiteltäväksi.

Jätteen vastaanotto=Eri jätejakeiden luvallinen vastaanotto, josta jäte päätyy käsittelyyn.

Romuajoneuvo=Auto, joka poistetaan rekisteristä ja ohjataan metallijätteenä eteenpäin hyödynnettäväksi.

Jätejakee=Jätejakeita ovat mm. biojäte, paperijäte, metallijäte, puujäte, sekajäte, rakennusjäte yms.

Kuljetusyhtiö=Jätettä kuljettava, ja usein myös jäteastioita tyhjentävä kuljetusyhtiö.

Jäteneuvonta=Jätehuoltoasioissa ohjeistaminen

Jäte=Roska

Lajittelulaitos=Laitos, jossa sekalaisena jätteenä vastaanottopaikalle tuodut jätteet lajitellaan omiksi jätejakeikseen.

Ympäristömerkki=Kertoo tuotteen tai palvelun positiivisista vaikutuksista ympäristöön. Ympäristömerkkejä ovat esim. Joutsenmerkki, Luomu-merkki, EU:n ympäristömerkki, EU:n energiamerkki, yms.

Luonnonsuojelu=Toimintaa, jonka tavoitteena on mm. luonnon monimuotoisuuden ja kauneuden säilyttäminen.

